

NOVA SRPSKA PRESTOLNICA

Author: IWPR
ICTY

Srpsko drustvo jos uvek negira ratne zlocine i legitimnost Haskog Tribunala. Medjutim, Hag ne samo da predstavlja prekretnicu vec i najvecu nadu Srbije.

Vlada i gradjani nove Srbije ne zele da se suoce sa ratnim zlocinima. Iako postoje vidljivi znaci koji navode na suprotno, oni su rezultat pritisaka sa Zapada za vecu saradnju s Hagom koji se baziraju na jasnom principu: vi nama izrucite zlocince, a mi vama pare.

Iako su se mnoge stvari u Srbiji izmenile - Slobodan Milosevic je u zatvoru, njegova Socijalisticka partija Srbije prakticno je unistena, a novi dokazi o korumpiranosti starog rezima svakodnevno se otkrivaju- stav Srba prema zlocinima koje je sprovodila drzava u toku prethodne dekade nije se izmenio. Isti tvrdokoran stav ispoljava se pri suocavanju sa najcrnjim istinama, zlocinima i zverstvima koje su pocinile srpske trupe i paravojne formacije.

Cak i danas, vecina Srba se ljuti jer je Milosevic izgubio ratove i teritoriju: Srpsku Krajinu, Istocnu Slavoniju, veci deo Bosne i Kosova. Nikome i ne pada na pamet da ga osudi kao vinovnika tih ratova.

Sudeci po podacima ankete javnog mnjenja koju je sprovela Agencija za strateski marketing, Srbi smatraju da je Milosevic kriv za korupciju, izdaju, kradju na izborima, popustljivost prema medjunarodnoj zajednici, nepatriotizam i tesku socijalnu situaciju. Samo deset odsto (u engleskoj verziji pise dvanaest odsto) populacije u Srbiji zaista misli da je Milosevic kriv za ratne zlocine.

Od 27 odsto ispitanika koji se zalazu za saradnju sa Tribunalom, jedna trecina ne veruje da bi Milosevica trebalo izruciti u Hag. Polovina ispitanika veruje da bi Srbija trebalo da saradjuje sa Hagom, iskljucivo iz prakticnih razloga - zbog kredita i medjunarodne ekonomske pomoci.

Vodjeni, valjda, ovakvim stavom - srpske vlasti su se upustile da Slobodanu Milosevicu sude u Beogradu - zbog finansijskih zloupotreba.

Takvo sudjenje predstavlja tragicnu farsu - kad se ima u vidu da je iza Milosevica ostalo bar pola miliona mrtvih i nekoliko miliona raseljenih lica, unisteni gradovi, sela, kuce i devastiranu industriju.

Ovakvo sudjenje, gde se ratni zlocini ne pominju - jedan je od nacina da se izbegnu neprijatna pitanja: otkud, recimo, Arkanove trupe u Bosni? Zbog cega je Karadzic godinama bombardovao Sarajevo? Ko je naredio napad na Dubrovnik? Po cijoj je naredbi u Srebrenici ubijeno osam hiljada Muslimana?! Zasto je srušen Vukovar? Ko je odgovoran za koncentracione logore u Bosni?

Dolazi u Srbiji, medjutim, do paradoksa - Milosevicev proces ostavlja po strani takva pitanja, a od Haskog Tribunala i pocinjenih zlocina - ne moze se pobeci.

Televizija B92/ANEM prikazala je pre tri nedelje dokumentarni film o dogadjajima u Srebrenici; sve cesce se govori o srpskim zlocinima na Kosovu - cak je i potparol Vojske Jugoslavije na konferenciji za stampu izjavio da se trenutno vodi postupak protiv 250 vojnika i oficira koji su optuzeni za zloupotrebu ovlasčenja.

Postoje ozbiljne indicije da su srpske snage bezbednosti, MUP i Vojska Jugoslavije, tokom NATO bombardovanja bile angazovane na uklanjanju dokaza o zlocinima nad kosovskim Albancima.

Prema podacima Fonda za humanitarno pravo u periodu od 24. marta do 12. juna 1999. godine, najmanje 800 tela i ostataka ubijenih kosovskih Albanaca, medju kojima je bilo staraca, zena i dece, preneti su sa prvobitnih mesta sahranivanja na tajne lokacije na Kosovu i u Srbiji.

U Fondu za humanitarno pravo kazu - u noci izmedju 17. i 18. maja 1999. godine otvoreni su grobovi 87 kosovskih Albanaca koji su ubijeni u prvoj polovini maja i sahranjeni na javnom groblju u Djakovici.

Nekoliko dana posle egzekucije u kosovskom selu Izbice, tela 130 muskaraca izvadjena su iz improvizovane grobnice i prebacena na nepoznato mesto. Tela 107 muskaraca, ubijenih u Velikoj Krusi 26. Marta 1999. godine nikada nisu nadjena.

Prema podacima koje je objavila Timocka krimi revija, 6. aprila 1999. godine, iz Dunava je izvadjena hladnjaca sa pedesetak leseva, nedaleko od mesta Tekije kod Kladova. Hladnjaca je nosila tablice kosovskog grada Pec.

Nekoliko sati kasnije tela su pretovarena u hladnjacu sa beogradskim tablicama, koja je otisla u pravcu Donjeg Milanovca.

Iako su vlasti bile obavestene, slucaj je proglašen drzavnom tajnom.

Za mnoge ljudi u Srbiji, sve ovo - nije nikakva novost. Godinama se znalo sta srpska vojska i policija rade na Kosovu. Tokom NATO-bombardovanja slusali smo strasne, ali privatne, price - niko od svedoka nije zeleo da govori za javnost - kako su Albancima oduzimate licne karte, kako su ubijani, terani u izgnanstvo.

Sve to u zelji da se etnicki ocisti Kosovo i ostvari sumanutu fasisticka ideja.

Srpska vlast je sada suocena sa dokazima i optuzbama o ratnim zlocinima - ali pokusava da relativizuje citav problem, pre svega - kupujuci neophodno vreme.

Formiranje Drzavne komisije za istinu i pomirenje - po ugledu na juznoafričku Komisiju - samo je jedan od nacina kako se pokusava zaustaviti nezaustavljivi proces.

Ideju je dao predsednik SRJ Vojislav Kostunica - njen cilj nije da raspravlja o ratnim zlocinima, vec da utvrdi i otkrije krivce za raspad bivse Jugoslavije. Komisija nema prava da poziva svedoke ili radi bilo sta sto nije definisano drzavnim interesom.

Dva nauglednija clana Komisije, Latinka Perovic i Vojin Dimitrijevic - dali su ostavke na clanstvo objasnjavajuci da "drzavni okvir" koji je definisan pravilima, ne pruza mogucnost da se progovori o onom sto je najvaznije - o krivicima Srbije za ratne zlocine pocinjene sirom bivse Jugoslavije.

Politicka situacija u Srbiji - u kojoj, teoretski Demokratska Opozicija Srbije (DOS) vlada bez problema, a prakticno je jasno da je DOS razbijen na dva bloka (jedan koji prihvata Vojislava Kostunicu, jugoslovenskog predsednika; drugi koji prihvata Zorana Djindjica, srpskog premijera), u stvari, lomi se oko najvaznijeg

pitanja; hoće li Srbija/Jugoslavija saradivati bez ikakvih uslova sa Hagom ili će Srbija, slicno Hrvatskoj, postavljati nove i najnovije uslove za izrucenje svojih licnih zlocinaca?

Mediji koji su bliski predsedniku Kostunici - vec su nas obavestili da svaka saradnja sa Hagom mora biti utemeljena u Zakonu; zato se, narednih mesecim, ocekuje donosenje Zakona o saradnji s Tribunaslom u Hagu, mada, kazu ugledni eksperti-pravnici, takav Zakon uopste nije potreban, jer je saradnja Srbije/Jugoslavije definisana samom pravnom obavezom ove zemlje koja, kao clanica Ujedinjenih Nacija, mora da postuje odluke istih Ujedinjenih Nacija.

Nacionalisticki blok dr Kostunice insistira na cinjenici da Srbi nisu cinili ratne zlocine; da su Srbi zrtve; da, eventualno, ako su bas neki od Srba uradili neke strasne stvari - to se ne moze podvesti pod krivicu cele Srbije; da je Milosevic donosio samo politicke odluke i da, de facto, nije kriv; da se na prostoru ex-Jugoslavije vodio gradjanski rat u kojem su sve strane jednako bile krive. Kostunica je u avgustu 2000.godine izjavio novinarima u Cacku da "Nema cvrstih dokaza koji ukazuju da su Srbi pocinili ratne zlocine".

Ova naivna/sovinisticka teza koristi svaki od medijskih slucajeva da dokaze koliko je u pravu. Nedavno je novinar Miroslav Filipovic (za vreme Milosevicevog rezima uhapsen i osudjen na sedam godina zatvora pod otuzbom za spijunazu; samo zato jer je pisao srpskim zlocinima na Kosovu za Institut za izvestavanje o ratu i miru), u listu "Danas", napisao da nije imao "izvestaj" koji je govorio upravo o tim i takvim ratnim zlocinima. Po misljenju mnogih, iza te Filipoviceve izjave stoje njegove nove ambicije spram Vojske Jugoslavije, i prijateljstvo pre svega sa Nebojsom Pavkovicem koji ga je nezno ubedio da se odrekne svojih tekstova. Izgleda da armija vise voli da sama kaznjava pocinioce ratnih zlocina.

Citava ova prica iskoriscena je da se pokaze u "NIN-u" da Srbi, eto, nisu cinili ratne zlocine i da je Filipovic bio lazov koji je hteo da osramoti citav srpski narod.

"Intervjuisala sam rezerviste i nikada nisam cula price o kojima pise Filipovic", Ljiljana Smajlovic, autorka NIN-ovog teksta izjavila je za IWPR. To je rekla samo desetak dana pre nego sto ce Fond za humanitarno pravo objaviti eksplozivne podatke o 800 nestalih Albanaca.

Cinjenica da je vojni izvestaj postojao, da mnogi vojnici i oficiri znaju sta se desavalo na Kosovu (uzgred: najava portparola Vojske Jugoslavije da tek pocinje serija procesa...), govori da je Kosovo tek jedna od rak-rana srpske krizne svesti; da dogadjaji u Bosni i Hrvatskoj tek treba da se otkriju i publikuju, da ljudi u Srbiji jos nisu ni svesni koliko je u ime Srbije proliveno krvi i pocinjeno zlocina.

Samo zato, zbog buducnosti Srbije koja nece moci da postane normalna zemlja dok se ne suoci sa svojom najstrasnijom prolomcu - razgovor o ratnim zlocinima mora da postane svakodnevnica. Svejedno sto je Slobodan Milosevic u beogradskom zatvoru: on mora da se pojavi u Hagu, jer jedino tako Srbija moze da pokaze koliko joj je stalo do komada Pravde, do delica Istine koja kaze: neki Srbi su krivi i za to moraju da odgovaraju.

Buduci politicki dogadjaji u Srbiji (recimo, sukob: Kostunica-Djindjic) bice odlucujuci za sudbinu zemlje koja je ratne zlocine podigla na nivo zvanicne ideologije; eventualni pristanak Srbije da se u Hagu sudi Milosevicu, pukovniku Sljivancaninu, da Srbija pomogne da u Holandiju stignu Radovan Karadzic i Ratko Mladic, da se pred sudom pojave drugorazredne/trecerazredne ubice o kojima nista ne znamo, a cija su dela bila deo necijeg naredjenja, da dozivimo da u Hag stignu Milan Milutinovic, Nikola Sainovic, mozda i nacelnik Vojske Jugoslavije Nebojsa Pavkovic - sve to, kao nada, govori nam ne toliko o Hagu koliko o Srbiji.

Srbija/Jugoslavija, jedna ili druga zemlja, ili obe zajedno, jesu na prekretnici; vec sest meseci je proslo od oktobarskih desavanja, vec sest meseci Slobodan Milosevic nije medju nama - a sta se u medjuvremenu dogodilo? Nista ili gotovo nista. Srbija je sad na potezu - ali od tog poteza Srbiji zavisi njena buducnost, ne samo ekonomska, vec, pre svega, moralna. Zato je Hag, budimo cinicni, glavni grad Srbije - voleli to Srbi ili

ne. Dok tako bude - za Srbe, bar teoretski, ima nade...

Location: Kosovo

Focus: International Criminal Tribunal for the former
Yugoslavia

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/nova-srpska-prestolnica>